

РАДИ ЦАРЕВ
СПАСИТЕЛЯТ НА БАГАИНА

chitanka.info

Младият мъж със сини очи и черни коси, облечен в кожени дрехи, държащ лък в едната си ръка, стигна до билото на хълма. Той легна по гърди във високата избуяла трева, вперил поглед към табуна от коне, който пасеше долу в подножието. Очите му откриха петнистия жребец с дълга грива и вече не се откъсваха от него. Животното беше едро, набито, с могъщ гръб и силни крака. От време на време то повдигаше глава, поемаше жадно въздух с тъмните си влажни ноздри и остреше уши.

Момъкът се усмихна доволно и огледа насрещния хълм, на чийто връх бяха кацнали колиби от преплетени пръти. Ханските коняри не се виждаха. Сигурно се излежаваха върху мечите кожи. Вълците бяха сити по това време на годината, а хората едва ли щяха да се осмелят да безпокоят бойните коне, които пасеха по забранената за други животни зелена лъка на рекичката между хълмовете.

Човекът присви устни и свирна. Звукът беше съвсем тих, но светлият жребец изправи глава. Повторното изсвирване му показва посоката. Мощното му тяло се напегна, краката заудряха земята и животното потегли нагоре по склона на хълма. Момъкът се смъкна надолу, за да не го забележат случайно. В това време жребецът преодоля билото, видя човека, процвили тихо и слезе при него с отмерени стъпки. Едва сега, когато можеше да се изправи без да бъде видян, човекът стана, сложи ръка на челото му.

— Е, приятелю — продума той развълнувано, — видяхме се и този път...

Благородното животно протегна глава, положи я на рамото му, побутна го нетърпеливо, сякаш желаше да му каже нещо важно. Пръстите на човека преминаха по тъмните влажни ноздри, попипаха еластичните му бърни. Животното ги хвана със зъби, подръпна ги ласкаво. Момъкът въздъхна дълбоко. Наблизо нямаше жива душа. Той прехвърли лъка през рамото си, хвана гривата на коня и с един скок се намери на широкия му гръб. Краката на жребеца заиграха на едно място, утъпкаха харман във високата трева. Ездачът се наведе до ухото му и прошепна:

— Хрис... Хрис...

Едрото животно се втурна в галоп. Човекът се държеше с едната ръка за гривата, а с другата направляваше приятеля си, като го потупваше ту отляво, ту отдясно по шията. Стигнаха до храсталаците в

подножието на височината. Сега вече нямаше защо да се боят от погледите на ханските коняри. Жребецът премина на тръс, прескачаше ловко ровините, промъкваше се между бодливите драки. Човекът чувствуваше с цялото си тяло стремежа на животното да не прави резки движения, за да не го събори. Струваше му се, че долавя непрекъснато оня ритъм на съгласуване на движенията между него и животното, който доставяше удоволствие и на двамата. Показа се дълга поляна. Отвъд нея започваше стара гора, чиито дънери приличаха на каменни кули.

— Хрис... Хрис... Хрис...

Жребецът се впусна в галоп. И когато бяха стигнали до средата на поляната, човекът дръпна лявото ухо на коня. Тежките копита се забиха в тревата, мощното тяло се спря с усилие. Ако не беше легнал върху врата на приятеля си, хванал се с две ръце за гривата, момъкът щеше да прелети през главата му. Ездачът се изправи на гърба на разтрепераното животно, протегна ръка и докосна лявото му ухо. Петнистият жребец прегъна предните си крака и легна върху тревата.

— Е, не си забравил — продума ласкаво младият мъж, който беше вдигнал навреме краката си.

Жребецът се изправи, дочака да долови единственото „Хрис“ и тръгна ходом към старата дъбова гора. Нейните дървета бяха надалече едно от друго, но клонците и листата се сливаха и правеха толкова дебела сянка, че отдолу растяха само мъхове и редки излинали треви. Конят наостри уши и протегна глава. Ездачът се вгледа между дънерите. Под дърветата на стотина крачки помръдваше някакво едро животно. Козината му проблясваше на самотните слънчеви лъчи, промъкнали се през гъстите корони.

Мечка!

Ловецът свали лъка от рамото си, извади стрела с дълъг и тежък железен връх, наведе се и прошепна:

— Хрис... Хрис...

Животното послушно премина в галоп, копитата му започнаха да отхвърлят назад дебели късове мъхов чим. Мечката долови заплахата от смело настъпващия човек и се затича между дърветата. Огромното сиво-кафяво тяло изглеждаше черно в полумрака и масата от мускули и кости като че преливаше ту към главата, ту към задницата. Когато приближи на тридесетина крачки до звяра, ловецът докосна лявото ухо

на жребеца. Животното се закова на място, лъкът се опъна и стрелата изсъска в настъпилата тишина. Мечката загуби равновесие, блъсна се в един дънер, изрева болезнено и падна тежко по гърди.

— Хрис...

Белият жребец, макар че тръпнеше целият от тревога, стигна пет-шест крачки до звяра. Човекът извади широкия си нож и скочи от гърба на коня. Стрелата стърчеше забита във врата на мечката, току зад нейния тил. Той хвана стрелата и я дръпна силно. Огромното тяло на звяра се разтърси, мечката подскочи, сякаш лежеше върху жарава, и обърна озъбена муцуна към врага си.

Само миг след това изненаданият мъж лежеше на гръб и отблъскваше с две ръце главата на мечката назад, за да не се забият дългите жълти зъби в гърлото му. Предните лапи на хищника го притискаха към земята, тъпите им нокти приковаваха раменете му, не позволяваха да помръдне. Разяреното диво животно бавно преодоляваше съпротивата на ръцете му. Зъбите се приближаваха застрашително, когато човекът сви устни и изсвири остро.

Конят, който беше отстъпил на десетина метра, за да бъде по-далече от противната миризма на хищника, изправи глава, присви уши. Човекът дочу трополенето на копитата. Жребецът се вдигна на задните си крака и блъсна с предните копита главата на врага. Може би те засегнаха отново раната на звяра или довършиха нейната работа, защото мечката се повали настрани, потръпна и се изопна след миг неподвижна.

Младият мъж скочи на крака, грабна изтървания нож и го заби в сърцето на мечката. После усети земята и дънерите да се въртят около него, посегна като ослепял към близкия дъб и се облегна на напуканата му кора, загуби съзнание и се свлече на дебелия мъх.

След това усети допира на влажни ноздри по лицето си. Ръката му се протегна бавно и напипа главата на коня, който го душеше тревожно, защото мирисът на кръв не предвещаваще нищо хубаво. Момъкът отвори очи, а животното му изглеждаше като стръмна сива скала, която беше невъзможно да бъде достигната.

— Приятелю, ела...

Отмалялата му ръка достигна до лявото ухо на коня, сграбчи го трескаво. Белият жребец се отпусна на земята. Раненият човек полази,

легна по гърди на гърба му, хвана се за гривата с две ръце и отново загуби съзнание.

Ловецът се свести в колибата на ханските коняри. По стените висяха китки от бял равнец, бяло подъбиче, кукуряк, дива зелка, смрадлика и хвощ, с които лекуваха животните, криви ножове за изрязване на копитата, различни видове чесала и седла, сложени на дървени клинове.

Един от мъжете превърза раните му с ленени ивици плат, намазани с жълтеникав мехлем. Лицата им бяха мрачни. Когато свърши, началникът им засука увисналите си бели мустаци, позакашля се принудено и продума:

— Убил си мечка, багаине, но от мечка на палача няма да се избавиш... Яздил си боен кон... Той те донесе тук. Съвземеш ли се, ще те съди боритарканът...

След две седмици, когато дружината на боритаркана Боян трябваше да тръгне към южната граница, за да смени намиращата се там стража, призоваха младия багаин да се яви пред земленото укрепление край селището. Неговият баща, нисък широкоплещест българин и светлокосата му майка славянка, останаха в дома с почернели от мъка лица.

Багаинът, облечен в най-новите си дрехи, без оръжие, пристъпваше като на сън. И през ум не му минаваше да бяга, да се спасява — честта на багаин не му позволяваше това, смъртта беше за предпочитане. Пред укреплението, изградено от ров, земен насип и набити отгоре му заострени колове, се бяха строили в каре двеста и двадесет конника. От лявата страна на всеки имаше по един резервен кон, привързан за седлото с ремък.

Мъжете гледаха сурово изпод островърхите си кожени шлемове. Вятърът развяваше конската опашка, привързана за дълго копие, забито в земята пред строя.

Младият мъж усети слаби тръпки по гърба си, когато се намери сред редиците. В средата на карето стоеше боритарканът на кон и шестима пешаци. Багаинът побледня като видя тази самотна групичка — това бяха неговите палачи. Приблужи се с наведена глава, застана пред началника си. Не смееше да го погледне в очите.

— Деца мои — започна глухо боритарканът, — ето тук стои багаинът Север, който миналата година плени седем ромеи... Силен,

смел и пъргав момък, но това не е достатъчно, за да доживее до старост. Трябвало е да спазва държавните закони, защото без тях няма ред, няма успехи в битките с враговете ни... Багаинът Север е яздил боен кон в мирно време и не в поход... Поради това ще заплати сега с главата си. А след това каменоделецът Доброслав да издълбае присъдата на камък и да го забие тук, пред вратата на крепостта...

Младият мъж слушаше думите на боритаркана Боян с усещането, че сънува кошмарен сън. Смъртта не го плашеше, тъй като я беше виждал да препуска редом във вихрените схватки с ромеите по границата. И все пак не му се искаше да напуска този свят, без да е оставил подир себе си синове, които да продължат рода му. Не му се искаше да напуска слънчевите полета и тъмните гори, пълни с дивеч, не му се искаше да напуска петнистия жребец с дългата лепеноблестяща грива.

Погледът му премина по редиците. Ето, възседнал го е друг млад войн. Стои там и не го вижда, може би щеше да свикне с новия си господар. Ако не бяха го хванали на местопрестъплението, сега би бил на гърба му, пълен с надежди за успешни схватки с врага. Проклета мечка, проклет ден, в който загуби всичко.

— И тъй, изпълнете присъдата — рече боритарканът със сподавен глас.

Четирима от пешаците тръгнаха към багаина, за да го доведат до мястото пред портата на крепостта, където изпълняваха смъртните присъди. Осъденият нямаше да се съпротивлява, но обичаят изискваше да се отнесат към него с необходимото уважение — по-почетно е да бъдеш воден на смърт от неколцина яки мъже, а не да подаваш безволно врата си като овца. Двама го хванаха за ръцете. Другите положиха длани на раменете му. И мрачната групичка тръгна по краткия път към цилиндричната мраморна колона, побита дълбоко в земята. Когато се изравни с петнистия жребец, младият мъж погледна тъжно към него. Големите тъмни очи на животното срещнаха неговите. Конят протегна глава, поразмърда се под яките крака на ездача, но трябваше да остане на място. На човека се поиска да долови мириса на козината му, да докосне врата му.

— Ето, тук, Севере — каза един от придружителите му, — коленичи, наведи глава и затвори очи...

Ръцете на палачите го натиснаха към земята и тази принуда възпламени неочаквана съпротива. Багаинът се изправи с целия си ръст, отхвърли изненаданите мъже от себе си и изсвири остро, пронизително. В първия миг втрещените от взрива на непокорството мъже се сепнаха. После посегнаха да го хванат, ръцете им се впиха в тялото му, заловиха с пръсти дрехите му. Може би щяха да довършат работата си бързо, но ги спря многогласо възклицание. Обърнаха се и видяха един ездач да се бори с едър сив жребец, изскочил от предната редица конници.

Младият войн се опитваше да направи всичко, за да остане на седлото, да не се посрами пред другарите си. Той се извиваше на седлото, предугаждаше движенията на коня, но животното направи в края на краищата такъв сложен скок във въздуха, че го хвърли на земята. След това, без да се бави, се втурна с развята грива и свирепо озъбена муцуна към мраморния стълб. Във връхлитащото животно като че се бяха веселили стотици зли духове, затова палачите пуснаха осъдения и се разбягаха на всички страни. Жребецът направи бърз кръг около багаина и, убедил се, че той е в безопасност, спря, сведе глава на рамото му и процвили звънливо, радостно.

Войниците гледаха двамата приятели със затаен дъх и не малко очи на суровите войни се овлажниха. Някои дори изпитаха желание да се обърнат, да не им пречат с присъствието си, но не биваше да нарушават редиците. Самият боритаркан нямаше глас да нареди нещо, да тласне събитията в някаква посока. Старият войн се задавяше, кашляше и все не можеше да проговори. Багаинът Север се хвана за гривата на жребеца, тялото му се изви във въздуха, възседна коня. После се наведе и прошепна в ухото му:

— Хрис... Хрис... Хрис...

Жребецът се спусна в кариер към дъното на карето. Над земята сякаш летеше някаква огромна светла птица. Оставаха броени крачки. Конят и човекът щяха да се врежат в конниците, когато багаинът докосна лявото ухо на животното. Копитата се забиха в сухата земя, изровиха валма пръст и трева, заковаха засиленото тяло на място.

Ездачът обърна животното, стигна до средата на карето, накара го да легне, да стане, да препуска тръс и галоп. Двамата приятели си играеха безгрижно, като че бяха съвсем сами, нейде далече от хората, от присъдата им, от смъртта.

Багаинът Север завърши играта, когато блясъкът на слънцето в остриетата на копията го заслепи и му напомни, че има да изплаща престъплението си. Той скочи на земята, сложи ръка на врата на животното и наведе глава.

Боритарканът Боян, който гледаше унесено коня и ездача, махна с ръка и повика при себе си стотниците. Възрастните мъже, чиито перчемии бяха прошарени от годините, заобиколиха началника си. Те говореха отначало тихо, после гласовете им се повишиха. Конете им ту отстъпваха, ту приближаваха главите си към боритаркана. Младият войн стоеше прав до петнистия жребец, притискаше меката козина на главата му към страната си и поглеждаше към купчината ездачи до каменния стълб. Там се решаваше съдбата му. Може би щяха да му предложат да изпие сам отрова или да се задуши с конските поводи.

Белият жребец беше доволен, че го е намерил и сигурно очакваше той да го яхне, защото от време на време повдигаше глава и го поглеждаше косо с голямото си кехлибарено око. Войнът, който беше паднал на земята, се приближи, накуцвайки слабо и продума примирително:

— Севере, мислех да яздя твоя жребец, но се отказвам. Ще го пусна пак на пасището и ще оседлая някой друг...

— Вземи кобилата на капки — отвърна несъзнателно приятелят му. — С отрязаното ухо... Никога няма да се умори...

— Добре, дано се отървеш, Севере. Старците са се разгорещили...

Север погледна към боритаркана, който точно тогава вдигна ръка. Мъжете около него се разпиляха по местата си. Възрастният мъж побутна леко с петите на късите си ботуши корема на своя вран кон. Чувствителното животно се спусна плавно напред по поляната и спря пред виновника и неговия сив жребец.

— Севере — рече той, навел глава към момъка, — ти знаеш каква участ си заслужил... Но това, което видяхме преди малко, промени присъдата ти... Стотниците решиха да бъдеш от днес не войн, а хански коняр... Да обучаваш конете на тези неща, които ни показва днес. Остави при себе си и този жребец — нека да ти помага... И Тангра да се смили над тебе и да не ти позволява да престъпваш законите... Върви си...

Младият мъж стоеше с наведена глава. Позорно беше да бъде деградиран от багаин в коняр, но това можеше да се преживее, щом му бяха оставили петнистия жребец. Конниците претрополяха от двете му страни, обгърнаха го с облаци прах, които бавно се наслаяха по ниската трева. Знаменосецът носеше отпред копието с конската опашка, развяваща се от слабия вятър, проблясваща на слънчевите лъчи.

Когато остана сам с жребеца, младият мъж вдигна глава, разкърши яките си рамене, после прегърна врата на приятеля си. И двамата тръгнаха към пасището между хълмовете, за да изпълнят нареждането на боритаркана.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.